

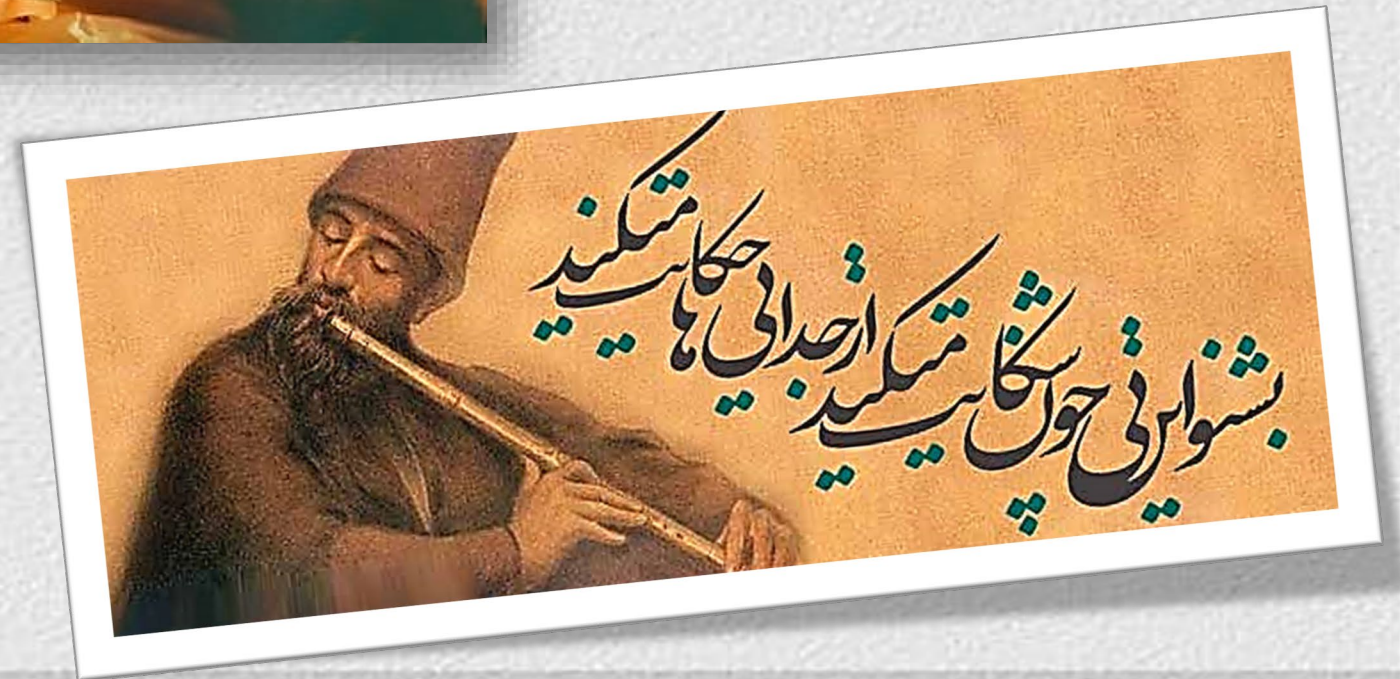
نام درس: دناى ادیب

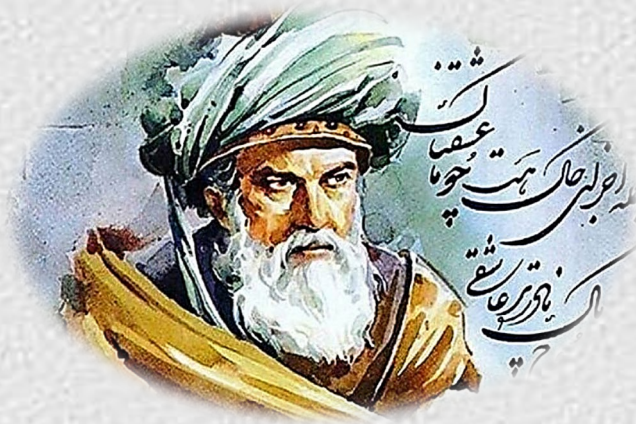
نام دبیر: غزاله صادق زاده

مبحث: درباره ی مولانا

مقطع: دبستان و متوسطه ۱ پایه: چهارم تا هشتم

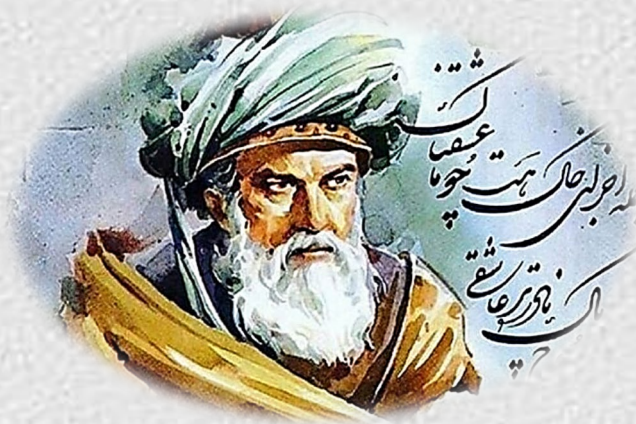

سخنی چند درباره ی مولانا

جلال‌الدین محمد بلخی در ۱۵ مهر ۵۸۶ هجری خورشیدی در بلخ یا وخت چشم بر جهان گشود. این شاعر بزرگ ایرانی و پارسی‌گوی به مولانا، مولوی و رومی معروف است. بیشتر آثار وی به زبان فارسی سروده شده است، اما در اشعارش به‌ندرت از ترکی، عربی و یونانی نیز استفاده کرده است. در طی هفت قرن گذشته بسیاری از مردم جهان به شدت از میراث معنوی رومی تأثیر گرفته‌اند. همچنین اشعار او به زبان‌های مختلفی ترجمه شده است. ترجمه آثار او در ترکیه، ایالات متحده، آذربایجان و جنوب آسیا محبوب بوده و طرفداران زیادی دارد.

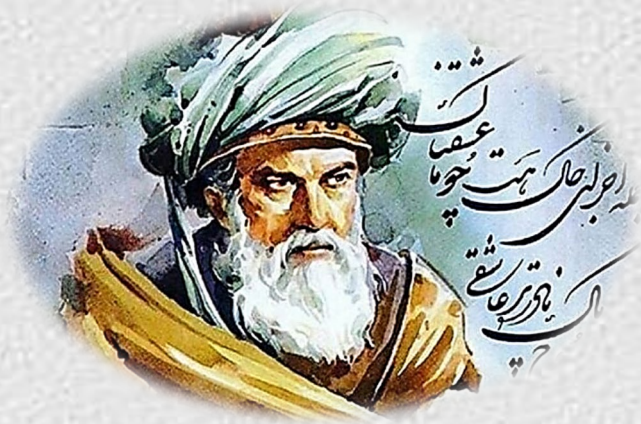

سخنی چند درباره ی مولانا

نام کامل مولانا «محمد بن محمد بن حسین خطیبی بکری بلخی» بوده و در دوران حیاتش به القاب **جلال‌الدین، خداوندگار و مولانا خداوندگار** نامیده می‌شده است. در قرن‌های بعد القاب مولانا، مولوی، مولوی رومی و ملای رومی به او نسبت داده شده است. همچنین از برخی اشعارش تخلص او را **خاموش، خموش و خامُش** می‌دانند.

پدر او مولانا محمد بن حسین خطیبی معروف به بهاء‌الدین ولد و سلطان‌العلماء، از بزرگان صوفیه و مردی عارف بود. مولانا در نوزده سالگی با گوهر خاتون دختر خواجه لالای سمرقندی ازدواج نمود که حاصل این ازدواج سه پسر و یک دختر بود.

سخنی چند درباره ی مولانا

پدرش در حدود سال ۶۲۸ قمری جان سپرد و در همان قونیه به خاک سپرده شد. در آن هنگام مولانا جلال‌الدین ۲۴ سال داشت که مریدان خواستند که جای پدرش را پر و راه او را ادامه دهد. **سید برهان‌الدین محقق ترمذی**، مرید پاکدل پدر مولانا بود و نخستین کسی بود که مولانا را به وادی طریقت راهنمایی کرد. وی سفر کرد تا با مرشد خود، سلطان‌العلما در قونیه دیدار کند؛ اما وقتی که به قونیه رسید، متوجه شد که او جان باخته‌است. پس نزد مولانا رفت و بدو گفت: در باطن من علمی است که از پدرت به من رسیده. این معانی را از من بیاموز تا خلف صدق پدر شوی. مولانا نیز به دستور او به ریاضت پرداخت و نه سال با او همنشین بود تا اینکه برهان‌الدین رخت بربست. مولانا طرفداران و هواخواهان بسیاری داشت.

مولانا و شمس تبریز

مولانا در ۳۷ سالگی عارف و دانشمند دوران خود بود و مریدان و مردم از وجودش بهره‌مند بودند. تا اینکه روز سه‌شنبه ۲۶ جمادی‌الثانی ۶۴۲ قمری **شمس‌الدین محمد بن ملک داد تبریزی** نزد مولانا رفت و مولانا شیفته‌ی او شد. در این ملاقات کوتاه وی دوره‌ی پرشوری را آغاز کرد. در این ۳۰ سال، مولانا آثاری برجای گذاشت که از عالی‌ترین نتایج اندیشه‌ی بشری است.

مریدان می‌دیدند که مولانا مرید ژنده‌پوشی گمنام شده و توجهی به آنان نمی‌کند، به فتنه‌جویی روی آوردند و به شمس تبریزی ناسزا می‌گفتند و تحقیرش می‌کردند. شمس تبریزی از گفتار و رفتار مریدان رنجید و در روز پنجشنبه ۲۱ شوال ۶۴۳ قمری، هنگامی که مولانا ۳۹ سال داشت، از قونیه به دمشق کوچ کرد.

مولانا و شمس تبریز

مولانا از غایب بودن شمس تبریزی ناآرام شد. مریدان که دیدند رفتن شمس تبریزی نیز مولانا را متوجه آنان ساخت با پشیمانی از مولانا پوزش‌ها خواستند.

مولانا فرزند خود سلطان ولد را همراه جمعی به دمشق فرستاد تا شمس تبریزی را به قونیه بازگردانند. شمس تبریزی بازگشت و سلطان ولد به شکرانه‌ی این موهبت یک ماه پیاده در رکاب شمس تبریزی راه پیمود تا آنکه به قونیه رسیدند و مولانا از گردابغم و اندوه رها شد. پس از مدتی دوباره حسادت مریدان برانگیخته شد و آزار شمس تبریزی را از سر گرفتند.

مولانا و شمس تبریز

شمس تبریزی سرانجام بی خبر از قونیه رفت و ناپدید شد. تاریخ سفر او و چگونگی آن به درستی دانسته نیست. مولانا در دوری شمس تبریزی ناآرام شد و روز و شب به سماع پرداخت و حال آشفته‌اش در شهر بر سر زبان‌ها افتاد. مولانا به شام و دمشق رفت اما شمس را نیافت و به قونیه بازگشت.

او شمس تبریزی را نیافت؛ ولی حقیقت شمس تبریزی را در خود یافت و دریافت آنچه که او در پی آنست در خودش حاضر و متحقق است. مولانا به قونیه بازگشت و رقص و سماع را از سر گرفت و جوان و خاص و عام مانند ذره‌ای در آفتاب پر انوار او می‌گشتند و چرخ می‌زدند. مولانا سماع را وسیله‌ای برای تمرین رهایی و گریز می‌دید. چیزی که به روح کمک می‌کرد تا در رهایی از آنچه او را مقید در عالم حس و ماده می‌دارد پله پله تا بام عالم قدس عروج نماید. چندین سال گذشت و باز حال و هوای شمس تبریزی در سرش افتاد و به دمشق رفت؛ اما باز هم شمس تبریزی را نیافت و به قونیه بازگشت.

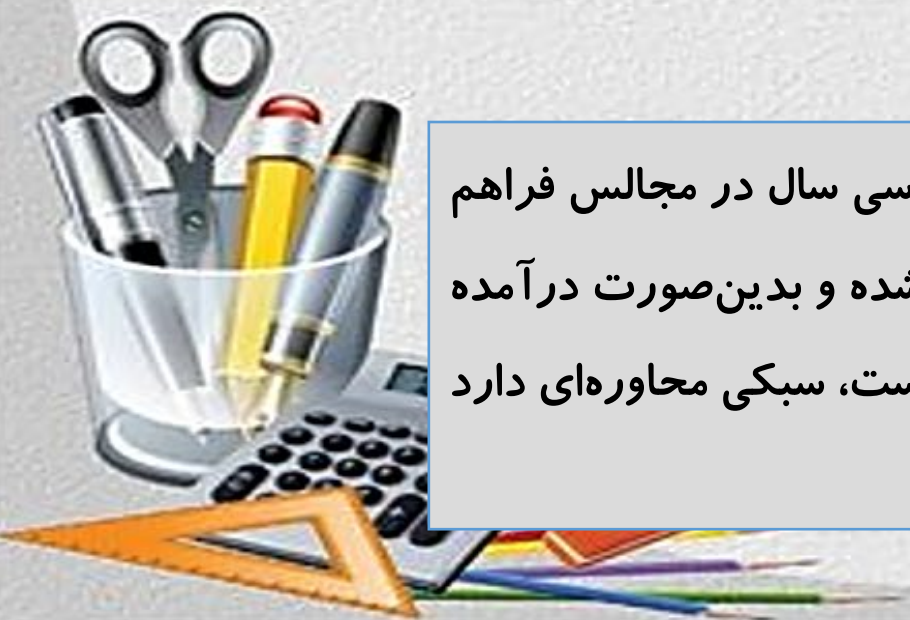

درگذشت مولانا

مولانا، در غروب یکشنبه ۵ جمادی الآخر ۶۷۲ قمری پس از مدت‌ها بیماری درگذشت. آن روز قونیه در یخبندان بود و سیل پرخروش مردم در این ماتم شرکت داشتند.

آثار مولانا

فیه ما فیه: این کتاب مجموعه‌ی تقریرات هفتاد و یک گانه مولانا می‌باشد که در طول سی سال در مجالس فراهم آمده است. این سخنان توسط پسر او، سلطان ولد، یا یکی دیگر از مریدان یادداشت شده و بدین صورت درآمده است. نثر این کتاب درون‌مایه‌ای از مطالب عرفانی دینی و اخلاقی دارد، ساده و روان است، سبکی محاوره‌ای دارد و اصطلاحات پیچیده در آن دیده نمی‌شود.

آثار مولانا

مجالس سبعة: مجموعه ی مواعظ و مجالس مولانا یعنی سخنانی است که به وجه اندرز و به طریق تذکیر بر سر منبر بیان کرده است. نسخه خطی این کتاب در کتابخانه سلیم آقا دراسگذار محفوظ و در تاریخ کتابت آن سال ۷۸۸ می باشد. در این خطبه ها رومی به تفسیر آیات قرآن و احادیث می پردازد.

مکتوبات: مجموعه ی نامه های صد و پنجاه گانه مولانا است به معاصرین خود و دو نسخه ی آن در کتابخانه ی دارالفنون استانبول موجود است. این نامه ها به زبان فارسی تصنیف شده اند و مخاطب آن ها شاگردان، اعضای خانواده، دولتمردان و افراد صاحب نفوذ است. نامه های رومی نشان از اداره جامعه ای از شاگردان که در اطراف وی گرد آمده بودند می دهد.

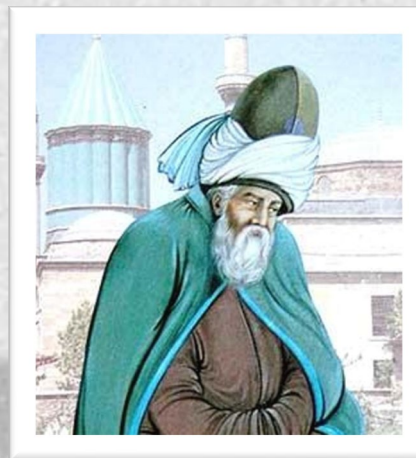
آثار مولانا

مثنوی: مثنوی معنوی مهم‌ترین اثر مولوی است. این مجموعه شعر دارای شش جلد است و بیست و هفت هزار بیت دارد. بسیاری، مثنوی معنوی را یکی از بزرگترین آثار شعر عرفانی می‌دانند. مثنوی معنوی حاصل پربارترین دوران عمر مولاناست. چون بیش از ۵۰ سال داشت که نظم مثنوی را آغاز کرد. اهمیت مثنوی نه از آن رو که از آثار قدیم ادبیات فارسی است؛ بلکه از آن جهت است که برای بشر سرگشته امروز پیام‌رهایی و وارستگی دارد.

دیوان شمس تبریزی: غزلیات و «دیوان شمس تبریزی» (یا دیوان کبیر)، محبوبیت فراوانی کسب کرده‌اند. درصد ناچیزی از این غزلیات به زبان‌های یونانی و عربی و ترکی است و عمده غزلیات موجود در این دیوان به فارسی سروده شده‌اند. به علاوه بیش از سی و پنج هزار بیت به فارسی، او حدود هزار بیت به عربی و کمتر از دویست بیت (اغلب به ملمع فارسی-ترکی یا فارسی-یوانی) به ترکی و یونانی (جمعاً کمتر از یک سوم از یک درصد اشعارش) در این دیوان دارد.

آثار مولانا

رباعیات: رباعیات مولانا بخشی از دیوان اوست. این قسمت از آثار مولانا در مطبعه ی اختر (استانبول) به سال ۱۳۱۲ هجری قمری به طبع رسیده و متضمن ۱۶۵۹ رباعی یا ۳۳۱۸ بیت است که بعضی از آن‌ها به شهادت قرائن از آن مولاناست و درباره ی قسمتی هم تردید قوی حاصل است و معلوم نیست که انتساب به وی درست باشد.

مجمع آموزشی هوشمند خدیجه کبری (س)

www.kksec.org

<https://instagram.com/khadijekobra1368>